

Г.Ю. Хоменко, к.е.н., доц.
О.В. Вознюк, магістр

Житомирський державний технологічний університет

Сучасні проблеми обліку інвестиційної діяльності підприємств України

У зв'язку з потужним розвитком виробничих процесів та економіки країни в цілому, постає питання щодо залучення фінансових інвестицій на підприємство та покращення інвестиційного клімату загалом. В умовах затяжної економічної кризи в Україні, питання залучення та покращення інвестиційних процесів стає пріоритетним. Адже саме завдяки фінансовим вкладенням інвесторів, підприємства отримують змогу покращувати якість своєї продукції, оновлювати обладнання, що дає можливість не тільки не втратити потенційного покупця, а й вийти на нові ринки збуту, в тому числі і європейські. Отже, можна сказати, що Україна є досить перспективною країною для інвестора, але низка різносторонніх проблем робить її менш привабливою для залучення інвестиційних ресурсів та зарубіжних партнерів. Подолання наявних проблем та реалізація запропонованих пропозицій створить передумови для покращення інвестиційного клімату в країні. В ході дослідження фінансових інвестицій як об'єкта бухгалтерського обліку важливо зазначити, що в даних ринкових умовах процес інвестування є досить важливим, потрібним та досить актуальним на сьогодні. Це підтверджують щорічні статистичні дані про обсяги здійснених фінансових вкладень в економіку країни. Загалом фінансові інвестиції є важливим елементом функціонування фірм. Вони забезпечують фінансову стабільність та дають змогу компаніям застосовувати новітні технології, покращувати якість та реалізовувати на практиці ідеї та винаходи. За таких умов актуальним є виявлення та пошук шляхів подолання сучасних проблем обліку фінансових інвестицій на підприємствах України.

Ключові слова: інвестиції, інвестування; інвестиційна діяльність; залучення фінансових ресурсів; інвестиційний клімат; система бухгалтерського обліку.

Постановка проблеми. На сьогодні фінансове інвестування для підприємств є пріоритетним. Оскільки без їх допомоги та участі, компанії просто не зможуть “вижити” в надпотужній конкурентній боротьбі. В сьогоднішніх нестійких економічних умовах, кожне підприємство змушене виборювати “прихильність” інвесторів, вести постійні переговори, переконувати та відвойовувати увагу вкладників як зовнішніх, так і внутрішніх. На сьогодні для більшості підприємств одним із основних видів процесу вкладення капіталу є реальні інвестиції, саме вони є пріоритетними в сучасних економічних умовах.

В жорсткій конкурентній боротьбі одну із вирішальних ключових позицій у процесі залучення інвесторів грає стратегія розвитку компанії. Адже саме актуальність в майбутньому, економічні можливості, слабкі та сильні сторони підприємства, рівень прибутковості та шляхи розвитку є основоположними для прийняття управлінського рішення інвестором. Саме шлях реалізації стратегії розвитку компанії є однією із головних завдань здійснення інвестиційної діяльності.

На ефективність здійснення інвестиційної діяльності, в першу чергу, впливає достовірність та своєчасність отримання інформації в обліку для прийняття рішень менеджерами підприємства, тому актуальним на сьогодні є окреслення сучасних проблем обліку інвестиційної діяльності та пошук шляхів їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблемних питань обліку та аналізу інвестиційної діяльності підприємства займалися такі дослідники, як: І.В. Охріменко, А.В. Хорев, В.О. Шеремет, В.С. Здреник, Ю.М. Коваленко, О.С. Маслова, Б.М. Щукін, В.П. Воронін, М.В. Грачова, Л.В. Михальчук, Ф.В. Шатній, Є.Б. Пономаренко та інші. Необхідність підвищення ефективності використання фінансових інвестицій підприємствами та наявність дискусійних питань в обліку обумовлюють актуальність теми дослідження.

Мета статті. Дослідження сучасного стану здійснення інвестицій та його впливу на формування інформації про інвестиційну діяльність підприємства в системі бухгалтерського обліку, виявлення напрямів залучення та поліпшення загалом фінансового інвестування в сучасних економічних умовах в Україні.

Викладення основного матеріалу. Інвестиційна діяльність є досить важливою складовою для економіки будь-якої країни. Адже саме завдяки фінансовим інвестиціям підприємства мають змогу оновлювати обладнання та модернізувати виробництво, розширювати масштаби діяльності та створювати нові робочі місця, що є надто важливим на сьогодні. Саме тому створення сприятливого інвестиційного клімату є таким важливим та одним із стратегічних завдань країни. В таблиці 1 представлена динаміка вкладення фінансових інвестицій в українську промисловість в період з 2015 р. по 2018 р.

Таблиця 1

Динаміка вкладення фінансових інвестицій в українську промисловість в період з 2015 р. по 2018 р. [1]

Рік	Період	Обсяги, млн. грн
Прямі іноземні інвестиції		
2015	Станом на 01.01.15	40725,40
2016	Станом на 01.01.16	36154,50
2017	Станом на 01.01.17	37513,60
2018	Станом на 01.01.18	39144,00

Важливо зауважити, що найбільші обсяги надходжень прямих іноземних інвестицій в економіку України відбуваються із країн Європейського Союзу. Одними з найбільших іноземних інвесторів є: Велика Британія, Німеччина та Нідерланди, Кіпр та Віргінські острови [1].

Незважаючи на постійні реформи та розроблення інвестиційних програм, інвестиційні процеси в Україні є досить не стійкими, а міжнародні зв'язки слабкими. В таблиці 2 наведені дані щодо обсягів акціонерного капіталу нерезидентів в Україну станом на 01.01.18 р.

Таблиця 2

Обсяги акціонерного капіталу нерезидентів в Україну станом на 01.01.18 р.

Стан інвестування в українську промисловість на 2018 рік		
1	2	3
Період	01.01.18	
Обсяги акціонерного капіталу нерезидентів в Україну, млн. грн.		
39144, 00		
Розподіл по країнам загальної суми фінансових надходжень		
1	ЄС	Інші країни світу
2	27465,5	11678,5
Період	01.01.17	
1871,20		
1	ЄС	Інші країни світу
2	1244,0	627,2

Джерело: *складено відповідно до [1]

Задля залучення іноземних інвестицій в економіку та промисловість країни, потрібно перш за все створити привабливі інвестиційні умови та підвищити загальний рівень конкурентоспроможності України.

У зв'язку з нестабільною політичною ситуацією, економічною кризою, низькими виробничими показниками інвестиційний клімат України є досить несприятливим не тільки для країн Європейського союзу, а й для інших країн світу, про що свідчать відповідні статистичні дані наведені в таблиці 1. Динаміка фінансових вкладень в українську економіку стрімко падає з кожним роком та є вкрай низькою [3].

В процесі аналізу інвестиційних процесів в Україні, не можна не відзначити, що однією із суттєвих проблем для залучення зовнішніх інвестиційних ресурсів є недосконала законодавча система країни. До загального переліку проблем, які створюють бар'єри на шляху до покращення інвестування та залучення іноземних партнерів є: нестабільна політична ситуація, неузгодженість між податковим та бухгалтерським законодавством, великий рівень корумпованості та посадових зловживань, відсутність гарантій щодо безпеки та захисту іноземного інвестора на законодавчому рівні, не досить прозора банківська система, низький рівень захисту прав інтелектуальної власності, відсутність законодавчих актів, які б затверджували положення щодо виплати дивідендів та захисту прав іноземного інвестора [4].

Велика кількість дослідників у своїх наукових роботах визначають, що одним із найважливіших заходів задля поліпшення та вдосконалення інвестиційних процесів в Україні є прийняття Інвестиційного кодексу.

На думку науковців, саме такий крок дозволить покращити інвестиційний клімат та створить прозору структурну законодавчу систему в сфері інвестування.

Важливо відмітити, що прийняття Інвестиційного кодексу також забезпечить контроль за поведінкою інвесторів, що є досить важливим для державної стратегії залучення інвестицій. Але разом з тим, такий документ має бути побудований з урахуванням гарантій іноземним інвесторам. Цей законодавчий документ має враховувати такі обов'язкові аспекти як: високий ступінь захисту інвесторів, спрощений режим інвестування, без корупції та зловживань. Він має надавати гарантії безпеки та захисту інтересів інвестора [5].

Україна, як країна є досить привабливою для інвестицій, і це не можливо не відмітити, ми не знаходимося поза світовими інтеграційними процесами у світове господарство, проводимо постійні реформи в тому числі і законодавчі, але, на жаль, лише цього не достатньо для привернення уваги потенційних інвесторів [6].

За даними рейтингу Глобального індексу конкурентоспроможності [7] на 2017/2018 рр. Україна «піднялась вгору» на 4 позиції та посіла 81 місце серед 137 країн світу, порівняно з 2016/2017 рр. де ми посідали 85 місце серед 138 країн світу, що є позитивним в цілому. Саме проведення реформ та вкладення у провідні галузі промисловості дозволили покращити нам свої позиції.

Відповідно до звіту агентства Moody's Investors Service [8] Україна покращила свій кредитний рейтинг, який змінився з Саа3 до Саа2. Це означає, що наш прогноз змінився в міжнародному економічному списку зі «стабільного» на «позитивний».

У рейтингу Світового банку з легкості ведення бізнесу [2] Україна також з кожним роком покращує свої позиції.

Такі зрушення загалом є досить потрібними для поживлення інвестиційного клімату України, вони дають змогу інвестору оцінити по-новому країну та розглянути її як вигідного партнера для капіталовкладень та розвитку принципів нових галузей промисловості.

Одними із провідних сфер економічної діяльності за обсягами освоєння капіталовкладень є: будівництво – 12,3 %, сільське, лісове та рибне господарство – 14,0 %, інформація та телекомунікації – 4,1 %, транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність – 8,7 %, державне управління й оборона [9].

Важливо відмітити, і основні цілі, задля яких потрібно залучення фінансових вкладень в економіку країни, а саме: модернізація та оновлення виробничого обладнання на промислових підприємствах, низький рівень конкурентоспроможності продукції, особливо на закордонних ринках, необхідність впровадження новітніх технологій, низька інвестиційна активність вітчизняних товаровиробників, спричинена інфляцією та економічною нестабільністю [10].

Функціонування сучасних підприємств є неможливим без постійних фінансових вливань та проведення політики із залучення інвестицій для реалізації стратегічних цілей. У зв'язку з цим, виникає потреба в організації облікового процесу здійснених господарських операцій з відповідним відображенням на рахунках бухгалтерського обліку. Разом з цим, виникають проблеми в організації обліку фінансових інвестицій та зростає потреба в дослідженні цього питання.

Для потреб управління та прийняття відповідних рішень досить вагому роль грає своєчасне отримання повної та неупередженої інформації про стан інвестування в компанії. Розглядаючи детально кожен із елементів облікової політики, можна підсумувати, що: 1) організаційна складова являє собою чітке визначення прав та обов'язків бухгалтера, який веде облік господарських операцій з фінансовими інвестиціями, їх аналіз та доцільність використання залучених фінансових ресурсів, а також ефективність проведення політики з покращення інвестиційного клімату підприємства (структура бухгалтерської служби має передбачати окремих відділ або посаду, яка б займалася веденням обліку та аналізом фінансових інвестицій на підприємстві); 2) методична складова облікової політики передбачає деталізацію щодо способів залучення фінансових інвестицій, покращення інвестиційної привабливості підприємства з урахуванням особливостей сфери діяльності компанії, а також оцінку реального стану фінансових інвестицій, їх аналіз та затвердження робочого плану рахунків з визначенням переліком рахунків синтетичного і аналітичного обліку для відображення господарських операцій з фінансовими інвестиціями; 3) технічна складова облікової політики включає в себе розробку та затвердження типових форм первинних документів для потреб управління, затвердження графіку документообороту, розробку форм звітностей, які б в повному обсязі розкривали інформацію про стан інвестування на підприємстві.

Таким чином, формування облікової політики на підприємстві з урахуванням усіх перерахованих вище складових дасть можливість суб'єкту господарювання отримувати якісну, достовірну та актуальну інформацію про стан фінансових інвестицій.

Висновки та пропозиції. Підсумовуючи проведений аналіз стану інвестиційної діяльності в Україні, можна сказати, що в період швидкої глобалізації, жорсткої конкурентної боротьби, в досить складний економічний час, як для промислових підприємств так і для економіки країни в цілому, саме фінансове інвестування є рушійним інструментом господарської діяльності. Але за умов, коли в країні існує дефіцит

фінансових ресурсів, внутрішні інвестори є не настільки фінансово спроможними, як зовнішні. Що, в свою чергу, спричинює потужну боротьбу вітчизняних підприємств за іноземного вкладника.

Тому для поліпшення процесу інвестування в Україні ми пропонуємо: 1) затвердити на законодавчому рівні Інвестиційний кодекс України, з усіма чітко встановленими позиціями, щодо здійснення інвестування як для внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів; 2) розробити пакет документів, які стосуються гарантій іноземного інвестора; 3) запровадити режим спрощеного інвестування; 4) створити прозору законодавчу систему інвестування, яка б дозволила покращити рівень інвестиційного клімату в Україні; 5) запровадження ефективної антикорупційної системи, яка б досить суворо регламентувала посадові злочини та зловживання на законодавчому рівні;

Запровадження вище перерахованих заходів дасть можливість поліпшити процес інвестування в Україні. Створення сприятливого інвестиційного середовища стане рушійним кроком до покращення в цілому інвестиційного клімату в Україні. А надання законодавчих гарантій, подолання корупції та зловживань, затвердження Інвестиційного кодексу приверне увагу іноземного інвестора. Втілення відповідних заходів дасть змогу поживити національну економіку, покращити рівень конкурентоспроможності вітчизняної продукції та вийти на нові міжнародні ринки збуту.

Таким чином, подолання наявних проблем та реалізація запропонованих пропозицій створить передумови до покращення фінансового інвестування в країні.

Список використаної літератури:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт BDO International Business Compass [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bdo-ibc.com>.
3. Швець Ю.О. Оцінка інвестиційного клімату в Україні: стан, проблеми та шляхи його поліпшення / Ю.О. Швець, О.В. Бурділо // Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2017. – № 12. – Ч. 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_2_2017ua/37.pdf.
4. Гончаров В.М. Фінансові інвестиції: сутність та теоретичні аспекти їх залучення / В.М. Гончаров, О.В. Родіонов // Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки. Випуск 21. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/88482/84313>.
5. Охріменко І.В. Шляхи інвестування підприємства в умовах глобалізації / І.В. Охріменко // Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. – 2017. – Вип. 26 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://188.190.33.56:7980/jspui/bitstream/123456789/315/1/PB-26-48.pdf>
6. Михальчук Л.В. Фінансові інвестиції як запорука виходу з фінансово-економічної кризи: національні реалії та зарубіжний досвід / Л.В. Михальчук, Ф.В. Шатній [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <file:///C:/Users/Lena/Downloads/20-Mikhailchuk.pdf>.
7. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2017–2018 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://edclub.com.ua/analityka/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2>.
8. Офіційний сайт агентства Moody's Investors Service [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.moody.com/pages/default_ee.aspx.
9. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=ukUA&id=d0663dd03a624de0b700f75af34003a2&tag=InvestitsiinaPolitikaTaMizhnarodneInvestitsiineSpivrobitnistvo>.
10. Дрона Я.Б. Фінансові інструменти формування ресурсів у національній економіці в умовах глобалізації / Я.Б. Дрона // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/134.pdf>.

References:

1. Ukrstat, *Oficijnyj sajт Derzhavnoi' sluzhby statystyky Ukraї'ny*, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Ukrstat, *Oficijnyj sajт BDO International Business Compass*, available at: <https://www.bdo-ibc.com>
3. Shvec', Ju.O. and Burdylo, O.V. (2017), «Ocinka investycijnogo klimatu v Ukraї'ni: stan, problemy ta shljahy jogo polipshennja», *Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo*, No. 12, P. 2, available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_2_2017ua/37.pdf
4. Goncharov, V.M. and Rodionov, O.V. «Finansovi investycij: sutnist' ta teoretychni aspekty i'h zaluchennja», *Zbirnyk naukovyh prac' ChDTU*, Serija Ekonomichni nauky, Iss. 21, available at: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/88482/84313>
5. Ohrimenko, I.V. (2017), «Shljahy investuvannja pidpryjemstva v umovah globalizacii», *Podil's'kyj visnyk: sil's'ke gospodarstvo, tehnika, ekonomika*, Iss. 26, available at: <http://188.190.33.56:7980/jspui/bitstream/123456789/315/1/PB-26-48.pdf>
6. Myhal'chuk, L.V. and Shatnij, F.V. *Finansovi investycii' jak zaporuka vyhodu z finansovo-ekonomichnoi' kryzy: nacional'ni realii' ta zarubizhnyj dosvid*, available at: <file:///C:/Users/Lena/Downloads/20-Mikhailchuk.pdf>

7. Pozycja Ukrainy w reytyngu krajn svtu za indeksom global'noi' konkurentospromozhnosti 2017–2018 rr., available at: <http://edclub.com.ua/analityka/pozyciya-ukrainy-v-reytyngu-krayin-svtu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2>
8. Moody's, *Oficijnyj sajt agentstva Moody's Investors Service*, available at: https://www.moodys.com/pages/default_ee.aspx
9. Oficijnyj veb-sajt Ministerstva ekonomichnogo rozvytku i torgivli Ukrainy, available at: <http://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=ukUA&id=d0663dd03a624de0b700f75af34003a2&tag=InvestitsiinaPolitikaTaMizhnarodneInvestitsiineSpivrobitnitstvo>
10. Dropa, Ja.B. (2017), «Finansovi instrumenty formuvannja resursiv u nacional'nij ekonomici v umovah globalizacii», *Global'ni ta nacional'ni problemy ekonomiky*, Iss. 16, available at: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/134.pdf>

Хоменко Ганна Юрїївна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри обліку і аудиту Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

– обліково-аналітичне забезпечення венчурного фінансування підприємств.

Вознюк О.В. – магістрант Житомирського державного технологічного університету.

Стаття надійшла до редакції 11.09.2018.